

RETNINGSLINJER FOR MINDRE VINDMØLLER OG SOLENERGIANLEGG I LNFR-OMRÅDE I TIME KOMMUNE –

Vedtatt av Time kommunestyre i sak 019/24 den 19.03.2024

Retningslinjene skal brukes når kommunen behandler søknader om mindre vindturbiner og solenergianlegg i LNFR-område etter plan- og bygningsloven.

Retningslinjene er dynamiske og kan endres på bakgrunn av ny kunnskap, særlig i forhold til ny kunnskap til selve vindturbinene og solenergianleggene. I tillegg kan det gjelde enkelt- og sumkonsekvensene tiltakene kan ha når det gjelder hensynene LNFR-formålet og kommuneplanen er ment å ivareta.

Etter plan- og bygningsloven er det et grunnleggende krav om at omfang og lokalisering av tiltak skal være avklart gjennom arealplan. Det er videre krav om at arealdisponeringer i kommuneplanen skal være konsekvensutredet. Kommunen vil på den bakgrunn foreta en evaluering av retningslinjene innen 2026. Ved rullering av kommuneplanen vil det også vurderes behov for å innta egne bestemmelser og retningslinjer knyttet til mindre vindmøller og solenergianlegg.

1. Retningslinjer for å vurdere om et tiltak er i tråd med LNFR-formålet

Disse retningslinjene skal brukes for å vurdere om et tiltak er i tråd med LNFR-formålet, og hjemles i plan- og bygningsloven §11-7 første ledd nr. 5 bokstav a.

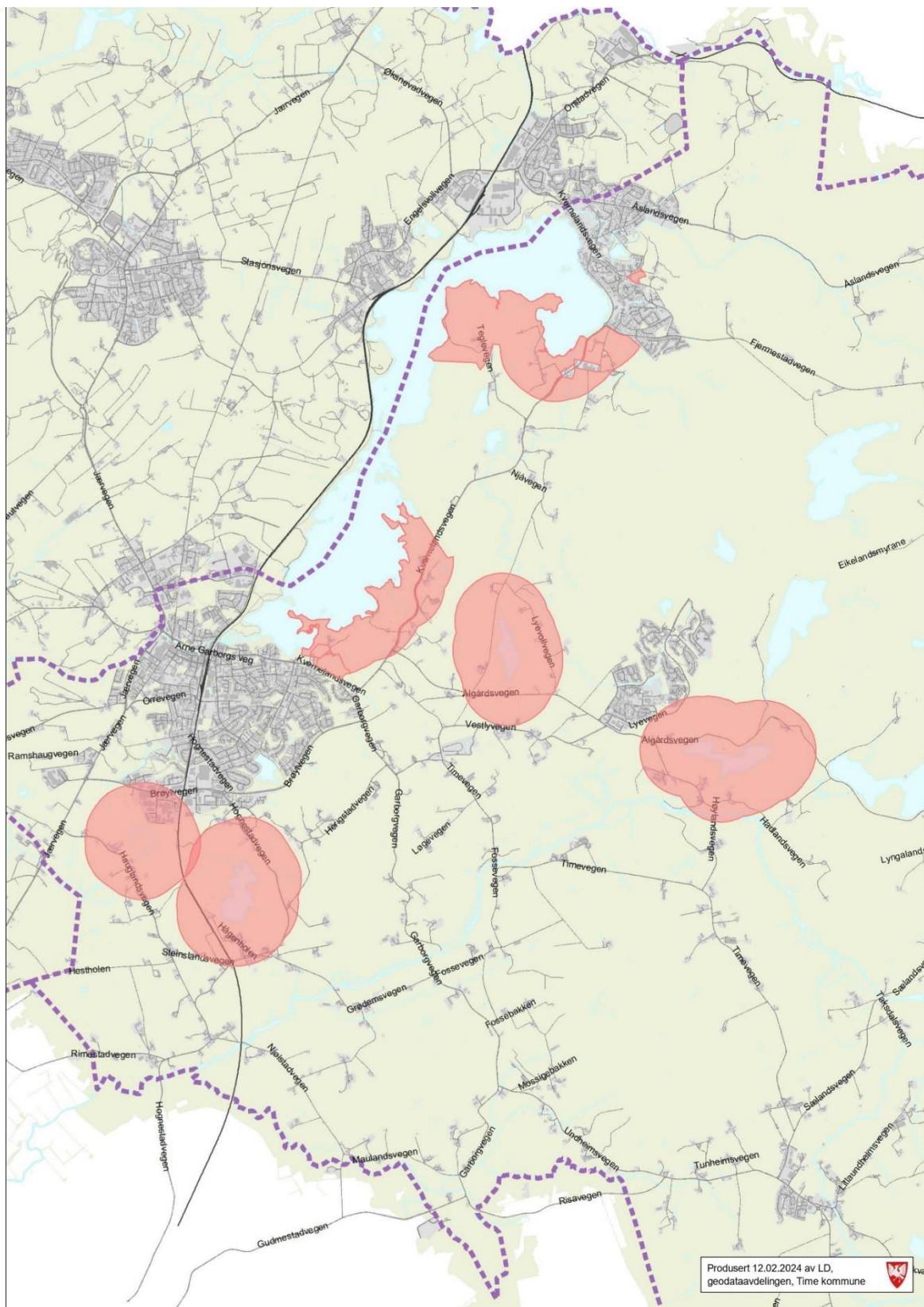
Dette gjelder vindmøller og solenergianlegg som er i tråd med vurderingskriteriene i «Garden som ressurs», som først og fremst innebærer at energien brukes til gårdsdriften.

Retningslinje	Avklaringer og begrunnelse
<p>1. Det tillates ikke gårdsvindmøller i områder som regnes som spesielt viktige for fugl (se figur 1). Det tillates heller ikke gårdsvindmøller innenfor en 500 meter buffersone rundt disse områdene.</p> <p>For alle søknader om etablering av vindmøller i LNFR-område utenfor områdene i figur 1, er det krav om en enkel fuglefaglig vurdering.</p> <p>Time kommune vil ha en egen naturfaglig vurdering ved hver enkelt søknad til gårdsvindmølle. Mulige konsekvenser for fugl må da spesielt vurderes.</p>	<p>Time kommune har, som Klepp kommune, satt en 500 meter buffersone rundt de viktigste fuglearealene i kommunen. I tillegg skal en enkel fuglefaglig vurdering fra søker, og en egen vurdering fra Time kommune sikre en god naturfaglig vurdering av konsekvenser med nye vindmøller. Klepp kommune sin vurdering begrunnes av fagrapport fra Ecofact (<i>Toralf Tysse, 2023 - Potensielle konflikter og konfliktområder for fugler ved etablering av gårdsturbiner i Klepp kommune.</i></p> <p>Det er stor usikkerhet i naturkonsekvensene, spesielt for fugl, ved etablering av gårdsvindmøller. Time kommune må derfor følge med oppdatert kunnskap på området, og hvis nødvendig,</p>

Retningslinje	Avklaringer og begrunnelse
	endre retningslinjene og forvaltningspraksis.
<p>2. Støy skal utredes i medhold til anbefalingene i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2021), eller den til enhver tid gjeldende versjon av denne.</p>	<p>Søker skal dokumentere at tiltaket er i tråd med retningslinjen. Dette er i tråd med bestemmelsene i kommuneplan 2018-2030, jf. punkt 16. Retningslinjen gjelder også for boliger på eiendommen vindmøllen er søkt plassert.</p>
<p>3. Det tillates i hovedsak vindmøller med høyde 30 meter, der vindmølla er lite sjenerende. Det kan vurderes høyere vindmølle enn 30 meter der vindmølla er omringet av andre vindmøller. Vindmøller må plasseres der det er best vindforhold, samt best med hensyn til naturmiljø og vindmølla sin påvirkning av naturmiljøet. Vindmøller må helst plasseres på allerede bebyggt areal.</p>	<p>For å ta hensyn til hvordan vindturbiner kan påvirke naturverdier og kulturlandskapet bør det generelt ikke tillates vindmøller høyere enn 30 meter totalhøyde. Videre vil plassering i tilknytning til eksisterende bygninger kunne redusere behovet for å utvide dagens infrastruktur. Det kan også føre til mindre press på dyrka jord for bygging av vindmøller, tilkomstveier og annen infrastruktur. Nærheten til eksisterende bygninger vil være positivt for fuglelivet og redusere synligheten av vindmøllen. Det er riktignok viktig å vurdere hvordan plasseringen påvirker forstyrrelser av vindforholdene som har betydning for energiproduksjonen. Plassering i tilknytning til bygninger kan også tenkes å bryte med anbefalingene om støynivå.</p>
<p>4. Vindmøller skal plasseres med en minsteavstand fra offentlige veier og turstier som er lik summen av tårnhøyden og rotordiameteren, jf også §29 i veglova</p> <p>5. Bygninger med skyggekastfølsom bruk skal ikke utsettes for mer enn 30 timer teoretisk skyggekast per år, eller den til enhver tid gjeldende anbefalingen fra NVE.</p>	<p>Dette er ment å sikre veier og stier fra iskast. Bestemmelsene i veiloven vil i flere tilfeller sikre denne avstanden.</p> <p>Søker skal dokumentere at tiltaket er i tråd med retningslinjen.</p>
<p>6. Det tillates vindmøller og solenergianlegg innenfor områdene som er definert som kulturmiljø i Regionalplan for kulturmiljø i Rogaland. Skjemmende plassering av vindmøller og solenergianlegg nær verneverdig bebyggelse, andre kulturminner, viktige kulturlandskap,</p>	<p>Retningslinjen åpner for vindmøller og solenergianlegg innenfor områdene definert som kulturmiljøer av regional og nasjonal interessene (herunder KULA-områder) i regionalplanen. Samtidig tar retningslinjen hensyn til verneverdig bebyggelse og andre kulturminner. Kulturmiljøer av regional interesse defineres i henhold til områdene i</p>

Retningslinje	Avklaringer og begrunnelse
<p>naturreservat og verneområder, skal unngås.</p> <p>7. Ved søknad må det foreligge en vurdering av vindforholdene på lokaliteten til aktuell størrelse på vindmølle</p>	<p>regionalplanen, øvrige kulturminner defineres i henhold til kommunens kulturminneplan. Alle andre tiltak sendes på høring til fylkeskommunen, slik det kommer frem av bestemmelsene i kommuneplanen, jf. punkt 20. Videre er det viktig å unngå at skjemmende plassering av vindmøller og solenergianlegg nær naturreservat, verneområder og viktige kulturlandskap negativt påvirker opplevelsen av disse.</p> <p>Ved søknad legges opplysningene i produktdatablad for den aktuelle vindmølla til grunn. Vindforholdene for mindre vindmøller er mer uforutsigbare enn for større og høyere vindmøller. Lokale vindforhold, terreng, vegetasjon, bebyggelse m.m. er derfor avgjørende for produksjonen til møllen. Tiltakshaver må gjøre en lokal vurdering av vindforholdene på lokaliteten for å trygge satsingen, slik at arealbruken blir mest mulig solid fundert.</p>
<p>8. Vindmøller tillates bare hvor 50% eller mer av energien forbrukes til næringsmessig drift av gården.</p>	<p>For at et tiltak skal inngå i LNFR-formålet, må det være knyttet til næringsvirksomhet på gården eller det behovet gården har for varer og tjenester. Veilederen «Garden som ressurs» sier at vindmøller som tiltak kan inngå i LNFR-formålet, «hvis energien fra anlegget i det vesentlige forbrukes på gården». Uttrykket «i det vesentlige» forstås her som 50% og mer. Alle gårdens bygninger regnes med i grunnlaget.</p>
<p>9. Ordinære solenergianlegg på eksisterende bygninger/driftsbygninger vurderes som utgangspunkt ikke å være søknadspliktige</p>	<p>Kommunen ønsker å være åpne for å vurdere at også større solenergianlegg på for eksempel driftsbygninger kan være unntatt søknadsplikt.</p> <p>Tiltaket er unntatt fra kravet om søknadsplikt, forutsatt at anlegget ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Går over flere bruksheter/brannceller · Endrer fasadens karakter vesentlig · Er plassert nærmere nabogrense enn 4 meter, jf. pbl. § 29-4 · Er i konflikt med planbestemmelser for området <p>Anlegget kan ut ifra sin særlige størrelse,</p>

Retningslinje	Avklaringer og begrunnelse
	<p>utforming og plassering være søknadspliktig. I flere tilfeller vil det også være nødvendig for kommunen å utøve et faglig skjønn for hvorvidt fasadens karakter endres vesentlig.</p> <p>Det kan derfor være hensiktsmessig at tiltakshaver/gårdbruker tar kontakt med kommunen i den enkelte sak for avklaring av om det konkrete solenergianlegget vil være søknadspliktig etter plan- og bygningsloven.</p> <p>Anlegg på eller i nærheten til verneverdige bygg blir sendt til kulturminnemyndighet til vurdering.</p>
<p>10. Søknadspliktige solenergianlegg på eksisterende og nye bygninger/driftsbygninger vurderes som utgangspunkt å være i samsvar med kommuneplanens arealdel og tillates derfor</p>	<p>Solenergianlegg plassert på eksisterende og nye bygninger/driftsbygninger er normalt lite konfliktyllet når det gjelder hensynene LNFR-formålet og kommuneplanen er ment å ivareta.</p> <p>Dersom tiltaket for eksempel gjelder et større anlegg som ikke er godt integrert i fasaden og er plassert ved bebyggelse med kulturminneverdi eller område med særlig landskapsverdi, kan det likevel tenkes at anlegget ikke bør godkjennes som omsøkt eller krever dispensasjonsbehandling.</p> <p>Anlegg på eller i nærheten til verneverdige bygg blir sendt til kulturminnemyndighet til vurdering.</p>

Figur 1. Røde felt viser LNF-områder som er spesielt viktige for fugl i Time kommune. I disse områdene tillates det ikke gårdsvindmøller. For søknader om gårdsvindmøller i øvrige LNF-områder er det krav om en enkel fuglefaaglig vurdering.

2. Retningslinjer som i tillegg gjelder søknader om dispensasjon

Tiltak som ikke er i tråd med LNF-formålet krever dispensasjonsbehandling.

Når det søkes om dispensasjon og kommunen er positive til tiltaket, skal saken sendes på høring til Statsforvalteren i Rogaland og Rogaland fylkeskommune.

Dette gjelder vindmøller og solenergianlegg som ikke er i tråd LNFR-formålet. Det kan for eksempel være vindmøller som ikke er tilknyttet gårdsdrift, vindmøller som produserer langt mer energi enn det gården bruker, eller der tiltaket er i tråd med landbruks-formålet, men tiltaket krever dispensasjon fordi det ikke er i tråd med natur- eller friluft-formålet.

Retningslinje	Avklaringer og begrunnelse
11. For tiltak som ikke er knyttet til gårdsdrift, kan det tillates inntil en vindmølle pr. eiendom som ikke er høyere enn 10 m totalhøyde inkludert turbinblad.	Dette gjelder tiltak som ikke er vurdert å være i tråd med LNFR-formålet, siden det ikke kan knyttes til aktiv gårdsdrift. Kommunen ønsker at vindmøller i utgangspunktet skal styrke landbruksinteressene, og derfor være knyttet til aktiv drift. Små vindmøller trenger ikke nødvendigvis å påvirke landbruksinteressene eller andre miljø- og samfunnshensyn i stor grad, og det er derfor åpnet for at det kan tillates inntil 1 vindmølle pr. eiendom med opp mot 10 meter totalhøyde inkludert turbinblad.
12. Tiltak som ikke vurderes å være i tråd med LNFR-formålet fordi strømproduksjonen er betydelig høyere enn gårdens forbruk, tillates ikke.	Dette gjelder søknader fra aktive gårdsbruk, der det søkes om dispensasjon siden vindmøllen vil produsere betydelig mer strøm enn det gården forbruker. Siden vindmøller påvirker andre miljø- og samfunnshensyn, ønsker kommunen at de tilpasses driften som er på de forskjellige gårdsbrukene.
13. Tiltak som ikke vurderes å være i tråd med natur- eller friluft-formålet, selv om tiltaket oppfyller krav i forhold til landbruks-formål, tillates ikke	Tiltaket kan være i tråd med landbruksformålet, men hensynet til natur- og/eller friluftformålet gjør at tiltaket krever dispensasjon, jf. vurderingskriteriene gitt i veilederen «Garden som ressurs». Dette kan gjelde tilfeller der energien fra tiltaket i det vesentlige forbrukes på gården, men der plasseringen er i strid med viktige naturverdier som fugl eller landskap. Plasseringen kan for eksempel være ved viktige vann eller landskapsvernområde, naturreservat eller fredningsområde. Dersom for eksempel 50-60 % av energien fra tiltaket forbrukes på gården, skal det også mindre til for at natur- og landskapsverdier er avgjørende enn dersom 75-85 % av energien fra tiltaket forbrukes på gården.

Retningslinje	Avklaringer og begrunnelse
<p>14. Frittstående solenergianlegg vurderes som utgangspunkt å være i strid med LNFR-formålet i kommuneplanen og tillates ikke</p>	<p>Frittstående solenergianlegg kan i større grad være til ulempe for landbruket ved å legge beslag på dyrka eller dyrkbar jord, beitearealer eller andre arealer som kan brukes i forbindelse med ordinær landbruksdrift.</p> <p>Slike solenergianlegg vil i større grad også kunne være til ulempe for stedbundne naturverdier og tap av habitatområder enn for eksempel en enkelt vindmølle. I tillegg kan frittstående solenergianlegg være godt synlige i landskapet og på den måten være til ulempe for de eksisterende friluft- og landskapsinteressene.</p> <p>Frittstående solenergianlegg vurderes som utgangspunkt derfor å være i strid med LNFR-formålet i kommuneplanen.</p> <p>Dersom anlegget er begrenset i størrelse og tilpasset gårdens ressursgrunnlag, kan anlegget likevel vurderes å være i samsvar med LNFR-formålet. Ved vurderingen av om tiltaket er i samsvar med LNFR-formålet, har anleggets konsekvenser for landbruket og eksisterende natur- og friluftverdier også betydning.</p> <p>For avklaring og opplysning av saken med tanke på landbruk, natur og friluft samt kulturminner, sendes slike saker på uttale til Statsforvalteren i Rogaland og Rogaland fylkeskommune før kommunen kan fatte vedtak i saken.</p> <p>For slike tiltak vil det normalt kreves behandling etter jord-/skoglov, også når tiltaket eventuelt krever konsesjon etter energilova.</p>

3. Retningslinjer knyttet til tekniske aspekter for vindturbiner og solenergianlegg

<p>15. Vindturbiner må ikke plasseres eller utformes slik at de er til hinder eller sjenanse for luftfart, meteorologi m.m.</p>	<p>Høye vindturbiner, over ca 100 m, kan gi uønskede refleksjoner, blokkering og forstyrrelse av radarsignaler. Saker som gjelder vindturbiner med slik høyde, sendes derfor på uttale til og undersøkes med Meteorologisk institutt (MET Norway). Sørliche deler av Frøylandsvatnet og deler av Bryne sentrum ligger innenfor innflygningsflaten til Stavanger lufthavn Sola, som har høydrerestriksjoner med en innflygningsflate på 158,9 moh. Eier skal melde vindmøller med høyde over 15 meter totalhøyde til NRL (nasjonalt register for luftfartshindre) hos Karverket.</p>
<p>16. Solenergianlegg må ikke plasseres eller utformes slik at de er til hinder eller sjenanse for luftfart, meteorologi m.m.</p>	<p>For solkraftanlegg må det undersøkes om værstasjoner, lysensorer eller annet utstyr fra Meteorologisk institutt blir berørt av anlegget. Etablering av solcelleanlegg med størrelse over 500 m² må sendes på uttale til og godkjennes av Avinor, også utenfor LNFR-områder. Avinor vil kreve at solcelleanlegg over 500 m² blir slått av og utbedret for tiltakshavers regning, dersom anlegget forstyrrer Avinor sine navigasjons- og/eller kommunikasjonsinstallasjoner. Ved uheldige og sjenerende solreflekser fra solcelleanlegg ved innflyvning til Stavanger Lufthavn Sola vil Avinor kunne kreve at solcelleanlegget blir endret for tiltakshaver sin kostnad.</p>